

Datum

21 november 2022

Onze referentie

-

verslag

Omschrijving	Standaardisatieraad Nationaal Archief
Vergaderdatum en -tijd	3 november 2022, 9.00 uur
Vergaderplaats	Webex/Nationaal Archief
Aanwezig	Dick Bunscoeke, Provincie Drenthe en Groningen Tanja van Burgel, Ministerie van Financiën Fred van Kan, Gelders Archief Wim van Nunspeet, Centraal Bureau voor de Statistiek Erik Mulder, Rijksprogramma Duurzaam Digitale Informatiehuishouding Mary-Jose van Overveld, Waterschap Brabantse Delta Afelonne Doek, Nationaal Archief (voorzitter) Jasper Slob, Nationaal Archief (team kennisproducten) Corinne Boeijinga, Nationaal Archief (notulist)
Afwezig	Arne Bakker, Gemeente Groningen Ella Kok-Majewska, Regionaal Archief Rivierenland Jacqueline Rutjens, Rijksprogramma Duurzaam Digitale Informatiehuishouding Lourens Visser, CIO-Rijk Geert Leloup, Nationaal Archief (coördinator kennisproducten)

1. Opening

De voorzitter heet de leden welkom. Jacco Vonk heeft aangegeven dat hij zich terugtrekt uit de Standaardisatieraad. Over zijn opvolging beraden de voorzitter en de secretaris zich nog. Enkele leden hebben zich afgemeld. Erik Mulder vervangt Jacqueline Rutjens. Lourens Visser is afwezig. Vanwege de afwezigheid van Geert Leloup zit Jasper Slob namens het team kennisproducten aan tafel. Ditmaal is het overleg hybride. Volgend jaar zal één van de drie overleggen fysiek zijn. Dit wordt tijdig en duidelijk gecommuniceerd. Ook wordt een tijdstip gekozen dat voor alle leden haalbaar is. De overige twee vergaderingen zullen online zijn.

2. Verslag vorige vergadering en de actiepunten

Het verslag van het vorige overleg wordt vastgesteld. Een lid geeft aan blij te zijn met de verslagen, omdat deze helpen bij de voorbereiding van deze vergadering. Van de vorige vergadering staan nog een aantal actiepunten open, waaronder de vaststelling van MDTO als standaard voor de rijksoverheid door CIO-Rijk. CIO-rijk heeft de doorzettingsmacht om dit te doen. Om te onderzoeken wat nodig is om

MDTO vast te stellen als standaard van het Rijk, is een werkgroep opgericht. Maar deze werkgroep blijkt een eigen dynamiek te ontwikkelen en daardoor haaks te staan op de governance voor landelijke kennisproducten.

Om MDTO vast te stellen zou ook een herijking noodzakelijk zijn herziening nodig van de overkoepelende Richtlijn Metagegevens Overheid; de Richtlijn vormt de basis voor het "Paraplu model" van het Rijk waar MDTO beoogd is deel van uit te maken. Maar er is op dit moment onvoldoende duidelijkheid over de overheidsbrede bestuurlijke verantwoordelijkheid (formele eigenaar). En geen overeenstemming over het NA als de beheerder van deze Richtlijn.

CIO-Rijk heeft intern overleg gehad met directie Digitale Samenleving van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de Richtlijn. Het meest voor de hand liggend is om het eigenaarschap te beleggen bij deze directie en het daaraan gekoppelde Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO). Conclusie was evenwel dat een nadere verkenning nodig is met CIO-Rijk, Digitale Samenleving, OCW en RDDI om de besturing van de Richtlijn nader te bepalen.

De leden van de Standaardisatieraad uiten hun zorgen over de voortgang op het dossier en hebben vragen over wat er beoogd wordt met de verkenning. Wat is de doorlooptijd hiervan? Op welke termijn is de vaststelling van MDTO als standaard voor het Rijk gepland? Daar moet dringend duidelijkheid over zijn. De voorzitter deelt de zorgen van de leden, ook vanuit haar rol als Algemene Rijksarchivaris. Het lijkt juist om de werkgroep voorlopig op te schorten. Met instemming van de leden van de Standaardisatieraad legt de voorzitter dit schriftelijk aan CIO-Rijk voor

De Standaardisatieraad heeft nog steeds een rol, zeker als het om landelijke kennisproducten op het archiefwettelijke vlak gaat. Eén van de leden vindt dat niet alle standaarden aan de OBDO voorgelegd hoeven te worden. Het veld kan ook met elkaar afspreken om dezelfde werkwijze te volgen. De voorzitter ziet wel een tendens om meer te normeren. De discussie wat precies het domein is waar de Standaardisatieraad over gaat is gekoppeld aan de verkenning van CIO-Rijk. De brainstorm over de rol van Standaardisatieraad staat daarom ditmaal niet op de agenda.

Tevens zou CIO-Rijk een brainstorm organiseren over de verschillende gremia die zich bezighouden met standaarden. Intern heeft binnen CIO Rijk een eerste brainstorm plaatsgevonden. Uitkomst is dat een nota in het DT CIO Rijk gebracht zal worden (beoogd in november) met een toelichting op de ontwikkeling, vaststelling (adoptie), implementatie en naleving van standaarden.

3. Aanmeldformulier kennisproduct Duurzame toegankelijkheid van gegevens

Het kennisproduct Duurzame toegankelijkheid van gegevens bouwt voort op de verkenning die is uitgevoerd door het Rijksprogramma Duurzame Digitale Informatiehuishouding. De verkenning vormt dus het uitgangspunt voor het op te stellen kennisproduct. Het kennisproduct wordt op een iteratieve manier tot stand gebracht. In eerste instantie worden de meest urgente onderwerpen uitgewerkt, zoals een gesprekswijzer voor informatie- en dataprofessionals en een

volwassenheidsmodel. Als tijdens het uitwerken andere vraagstukken naar voren komen, worden deze opgepakt en nader uitgewerkt.

Het CBS levert graag een bijdrage aan dit kennisproduct vanwege hun kennis van buitenlandse practices, waaronder uit Denemarken. Doordat de organisatie data van andere organisaties beheert, heeft deze veel ervaring met indirecte opslag. In de externe redactiegroep zitten dataspecialisten en informatiespecialisten in dezelfde verhouding. Eén van de leden geeft de tip om ook functionarissen van het Informatiehuis Water (IHW) te betrekken.

De leden herkennen het belang van duidelijkheid over terminologie, omdat een andere interpretatie van een begrip tot spraakverwarring leidt.

De Standaardisatieraad gaat akkoord met de ontwikkeling van het kennisproduct op basis dit aanmeldformulier. Dit kennisproduct kan op de iteratieve manier uitgewerkt worden met de toezegging dat het onderwerp regelmatig terugkeert op de agenda van de Standaardisatieraad.

4. Aanmeldformulier handreiking Openbaarheid bij en na overbrenging

Het huidige kennisproduct over openbaarheid, de brochure 'Open tenzij...' weerspiegelt alleen de praktijk van het Nationaal Archief. De sjablonen zijn verouderd en er is behoefte aan concrete voorbeelden. Met de nieuwe Archiefwet wordt bovendien de overbrengingstermijn verkort en de openbaarheidsgronden gewijzigd. Het is aan de archiefinstellingen zelf om nu afwegingen te maken bij de verdere invulling. De wet schept kaders, maar de manier waarop is open. Dit alles verklaart de nood aan een nieuw kennisproduct.

De wijze waarop een burger inzage kan krijgen, is bewust buiten scope van dit beoogde kennisproduct gehouden.

Eén van de leden stelt voor om archiefgebruikers voor te leggen of zij vanuit hun onderzoekservaring bepaalde categorieën zouden beperken of juist niet. Dit is een kans om ervaringen uit te wisselen. Voor het rijk biedt het programma Werk aan Uitvoering (WaU) de ruimte om dergelijke initiatieven te testen. Binnen de handreiking kan ook deze methodiek worden meegenomen als een voorbeeld. Het nieuw te ontwikkelen kennisproduct is voor alle overheden. Het Nationaal Archief maakt kennisproducten voor alle overheden en het sluit aan bij de reikwijdte van de wet. De leden van de Standaardisatieraad zijn het eens met de stelling en ambitie dat vergelijkbare archieven op alle bestuursniveaus vergelijkbare openbaarheidsbeperkingen moeten krijgen.

In de handreiking is aandacht voor papieren en digitaal archief, omdat het proces van verwerven van digitaal archief heel anders is. Digitale archieven zijn door hun aard makkelijker toegankelijk en dus doorzoekbaar.

De Standaardisatieraad geeft groen licht voor de ontwikkeling van dit kennisproduct.

5. Aanmeldformulier kennisproduct Digitaal overbrengen

Het kennisproduct Digitaal overbrengen gaat in op de voorbereiden, het uitvoeren en het afronden van digitaal overbrengen van overheidsinformatie. Het wil de best practices daarover bij elkaar brengen.

In module 1 komen de definities en de kaders. Module 2 gaat in op de inrichting van de informatiesystemen. Voor module 3 wordt gezocht naar best practices met digitaal overbrengen uit diverse applicaties en met verschillende typen informatieobjecten.

Enkele leden vragen zich af of het overbrengen van ongestructureerde data en het ontdebellen van documenten ook aan de orde komt. Daar zijn ook tools voor. Het antwoord luidt dat daar aandacht voor zal zijn, uiteraard zonder deze of gene leverancier te bevoordelen.

Eén van de leden merkt op dat RDDI de ervaring heeft dat het lastig is om digitaal overbrengen te bevorderen. Maar inzicht in het proces verschaffen en dat zo bevorderen is wél mogelijk. Die stelling wordt beaamd. Het doel van het kennisproduct wordt aangescherpt tot inzicht in het proces verschaffen, wat op zijn beurt moet leiden digitaal overbrengingen bevorderen.

Bij definities en kaders komt op verzoek van de leden ook uitgebreide uitleg over de begrippen 'Bewaren bij de bron' en 'Overbrengen zonder verplaatsen'. Ook de bijhorende strenge voorwaarden moeten benoemd worden. Een uitwerking van 'Bewaren bij de bron' komt in een later stadium als er meer ervaring is opgedaan. De animo onder de leden voor dit kennisproduct is groot, zodat de ontwikkeling van dit kennisproduct van start kan.

6. Handreiking Waardering en selectie – module rolverdeling en organisatie

Deze module legt de rollen en het proces van het opstellen van een selectielijst in stappen uit. Omdat het proces voor de decentrale overheid anders is dan dat van de centrale overheid zijn twee varianten uitgeschreven. De redactiegroep heeft in goede harmonie de inhoud vastgesteld.

Een lid bevestigt de goede sfeer in de redactiegroep. De leden herkennen het proces en vinden het een helder stuk. Een aandachtspunt is om te onderzoeken of de zbo's en uitvoeringsorganisaties zich herkennen als doelgroep bij de omschrijving van rijksorganisaties. Zo nodig wordt de tekst op dit punt aangepast. Een van de leden stelt voor om bij het proces van de decentrale overheden een stap toe te voegen. Bij aanvang zouden koepelorganisaties goed moeten inventariseren welke partijen aan de selectielijst willen participeren en deze dan aanschrijven.

Een van de leden vraagt naar de criteria voor een verouderde selectielijst. Een selectielijst mag niet ouder dan 20 jaar zijn, maar ook andere redenen, zoals organisatiewijzigingen kunnen een aanleiding zijn om die te vernieuwen. In de module zal duidelijker benadrukt worden wanneer de selectielijst vernieuwd moet worden. De leden stemmen in met de vaststelling van deze module onder voorbehoud van de voorgestelde toevoegingen.

7. Update kennisproducten Open op Orde CIO-Rijk-NA

Het Nationaal Archief ontwikkelt in nauw overleg met CIO-rijk in het kader van Open op Orde kennisproducten. De voortzetting van de verkenning Duurzaam Databeheer van het RDDI in een kennisproduct en aanpassing van het generiek Actieplan Open op Orde heeft invloed op de ontwikkelagenda.

Bij agendapunt 3 is de ontwikkeling van het kennisproduct Duurzame toegankelijkheid van gegevens toegelicht. Andere kennisproducten op het gebied van data worden onderdeel van dit kennisproduct of een kennisproduct dat hier een vervolg aan geeft. De onderwerpen van deze 'vervallen' kennisproducten blijven in beeld. Het kennisproduct Databasearchivering op onze roadmap - dat onder de reguliere aanpak en dus niet onder de scope van Open op Orde viel - wordt eveneens in het kennisproduct Duurzame toegankelijkheid van gegevens opgenomen.

8. Quickscan kennisproducten

Bij goed beheer hoort ook inzicht in de actualiteit van de kennisproducten. Het team kennisproducten heeft daarom een quickscan ontwikkeld en uitgevoerd op tien kennisproducten. Kennisproducten ouder dan twee jaar en waarvoor geen update gepland is, zijn aan de hand van vragen over inhoud, gebruik en vorm getoetst op hun actualiteit. Dit onderzoek zal jaarlijks herhaald worden. De uitkomst van de gehouden quickscan is dat de volgende kennisproducten uit beheer worden gehaald:

- De informatievideo Op weg naar Duurzame Toegankelijkheid;
- De handreiking Videoverslaglegging duurzaam toegankelijk;
- De handreiking en stappenplan Voorbereiding aansluiting op het e-depot;
- Het informatieblad AVG.

En dat de volgende kennisproducten herzien moeten worden:

- Het informatieblad Externe deskundige;
- De handreiking Digitale vernietiging;
- De handreiking Vervanging archiefbescheiden;
- De Richtlijn Metagegevens Overheid.

Het uit beheer halen van handreikingen betekent dat ze verwijderd worden van de website waar ze gepubliceerd zijn. Voor normen wordt een andere aanpak gehanteerd.

Een van de leden vraagt zich af of (potentiële) gebruikers ergens overzicht kunnen krijgen van actuele handreikingen en normen en van kennisproducten in het algemeen. De websites [Home | Open Overheid\[1533353848\] \(open-overheid.nl\)](#) en de [Kennisbank Grip op Informatie | VNG](#) geven een overzicht vanuit een bepaald perspectief. In de doorontwikkeling van KIA wordt de behoefte van zo'n overzicht meegenomen.

De leden van de Standaardisatieraad zijn enthousiast over het initiatief en de aanpak van de quickscan. De voorgestelde uitfasering en herziening van de genoemde kennisproducten kan uitgevoerd worden.

9. Roadmap kennisproducten

De kennisproducten waarvoor in deze vergadering het startsein is gegeven, zullen verwerkt worden in een nieuwe versie van de roadmap. Kennisproducten over data die opgenomen worden in de handreiking Duurzame Toegankelijkheid van gegevens verdwijnen als afzonderlijke producten uit de roadmap, zoals bij agendapunt 7 toegelicht.

Mondeling stelt de secretaris voor om de vormgeving van de roadmap aan te passen van een indeling in vier fases naar twee fases. Dit verbetert de externe communicatie en vermindert de beheerlast.

De huidige opzet kent vier stadia in de voorbereiding van een kennisproduct namelijk 'in ontwikkeling', 'hierna te ontwikkelen', 'later te ontwikkelen' en 'nader te bepalen'. In de nieuwe indeling wordt volstaan met 'in ontwikkeling' en 'te ontwikkelen'. De leden ondersteunen deze vereenvoudiging.

Een van de leden vraagt of een planning aan de roadmap kan worden toegevoegd. Door verschillende factoren vinden regelmatig verschuivingen plaats waardoor de toegevoegde waarde van zo'n planning beperkt is. De beheerlast wordt juist weer vergroot. Vervolgens wordt de vraag gesteld of de naam niet aangepast moet worden.

10. Sluiting

Aan het eind van de vergadering krijgen de fysiek aanwezige leden een bedankje voor hun inzet. De andere leden krijgen deze per post toegestuurd.

De vergadering is geëindigd om 10:54.

Actiepunten

Nationaal Archief

- stuurt Lourens Visser namens de Standaardisatieraad vragen over de verkenning voor het beheer van standaarden en de vaststelling van MDTO als standaard voor het rijk.
- zet een brainstorm over de samenstelling en rol van deze Standaardisatieraad op.